

Н. С. Андрійченко

аспірантка кафедри адміністративного, господарського
права та фінансово-економічної безпеки
Сумського державного університету

МЕХАНІЗМ ОЦІНЮВАННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ПРАВООХОРОННИХ ОРГАНІВ ЯК СУБ'ЄКТІВ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ФІНАНСОВО- ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ УКРАЇНИ¹

Стаття присвячена дослідженню механізму оцінювання ефективності правоохоронних органів як суб'єктів забезпечення фінансово-економічної безпеки України. Розкрито сутність категорії «механізм», а також поняття «механізм правового регулювання» та «механізм адміністративно-правового регулювання». Розглянуто існуючі у науковій доктрині підходи до розуміння структури механізму адміністративно-правового регулювання. Зроблено висновок, що механізм оцінювання ефективності правоохоронних органів як суб'єктів забезпечення фінансово-економічної безпеки України включає норми права, юридичні факти, правовідносини, правова культура суб'єктів правовідносин, протиправна поведінка та санкції за порушення норм права. Встановлено, що на сьогодні відсутні норми права, які би закріплювали критерії оцінювання діяльності зазначених правоохоронних органів. А тому обгрунтовано необхідність визначення на законодавчому рівні критеріїв оцінювання діяльності правоохоронних органів як суб'єктів забезпечення фінансово-економічної безпеки України. Серед таких критеріїв виділено рівень довіри громадян, латентність фінансово-економічних злочинів, професіоналізм

---

¹ Виконано в рамках проекту «Система критеріїв зовнішнього моніторингу діяльності єдиного правоохоронного органу у сфері забезпечення фінансової та економічної безпеки держави» (№ 118u003575)

співробітників, стан взаємодії з іншими правоохоронними органами, органами влади, місцевого самоврядування, підприємствами, установами, організаціями, громадянами, економічність діяльності, рівень корумпованості. Крім створення нових норм запропоновано удосконалити положення Закону України «Про Національну поліцію» в частині оцінювання діяльності органів поліції, а також порядок проведення атестації співробітників підрозділів податкової міліції ДФС України. З метою удосконалення правовідносин щодо оцінювання ефективності правоохоронних органів як суб'єктів забезпечення фінансово-економічної безпеки України доведено необхідність створення спеціальної служби, за прикладом Північної Ірландії та Великої Британії (за винятком Шотландії) і сформульовано засади формування її складу.

Ключові слова: ефективність, правоохоронні органи, адміністративно-правове регулювання, механізм, критерії оцінювання, суб'єкти оцінювання.

Постановка проблеми. Зростання рівня фінансово-економічної злочинності в державі ставить перед вищими органами влади питання вже не просто формального реформування правоохоронних органів, які забезпечують фінансово-економічну безпеку України, а удосконалення механізму оцінювання ефективності їх діяльності з подальшим прийняттям відповідних управлінських рішень за результатами такої оцінки. Оскільки досить часто правоохоронний орган функціонує неефективно через неналежну організаційну структуру, нестачу ресурсів, слабку взаємодію з іншими правоохоронними органами, у тому числі зарубіжних держав, органами влади, місцевого самоврядування, пересічними громадянами. Зважаючи на це саме процес оцінювання має забезпечити узагальнення, обробку достовірної інформації про діяльність правоохоронних органів, які захищають фінансово-економічні інтереси держави від протиправних посягань та формулювання відповідного висновку про його ефективність чи неефективність. Оскільки протидія та боротьба з фінансово-економічною злочинністю є одним із нагальних питань, то актуальність

дослідження присвяченого удосконаленню механізму оцінювання ефективності правоохоронних органів, які здійснюють таку діяльність не викликає сумнівів.

Разом з тим **аналіз останніх публікацій та досліджень** свідчить про відсутність комплексних досліджень присвячених механізму оцінювання ефективності правоохоронних органів як загалом так і тих, які є суб'єктами забезпечення фінансово-економічної безпеки України. Тим не менш окремі аспекти механізму правового регулювання суспільних відносин вивчали Л. Р. Біла, С. В. Бобровник, С. В. Ківалов, Ю. В. Кривицький, О. М. Куракін, Ю. С. Шемшученко, у свою чергу на оцінювання ефективності правоохоронних органів звертали увагу А. М. Куліш, А. Г. Нікуліна, І. М. Паньонко, О. М. Резнік, А. П. Тітаренко та інші.

Виклад основного матеріалу. На сьогодні на законодавчому рівні та у науковій доктрині відсутнє визначення поняття «механізм оцінювання ефективності правоохоронних органів України». Більш пересічним є розуміння понять «механізм правового впливу», «механізм правового регулювання». А тому слід звернути увагу на зазначені поняття та їх структуру для того, щоб розкрити сутність механізму оцінювання ефективності правоохоронних органів як суб'єктів забезпечення фінансово-економічної безпеки України.

Загалом сама категорія «механізм» показує, як саме здійснюється правове опосередкування суспільних відносин, як суспільні відносини, зокрема й ті, що складаються в адміністративно-публічній сфері, стають правовідносинами [1, с. 57]. Ю. В. Кривицький звертає увагу, що категорія «механізм правового регулювання» пов'язана з категорією «правове регулювання». Зокрема, правове регулювання це динамічний процес дії права на суспільні відносини, тоді як його механізм є системою правових засобів, що забезпечують дієвість і ефективність цього процесу. При цьому механізм правового регулювання розглядається як частина правового регулювання, яка дозволяє відмежувати правове регулювання від правового впливу та об'єднує в собі правові засоби, які використовуються на стадіях правового регулювання [2, с. 75–76].

Разом з тим не всі науковці підтримують таку позицію. О. М. Куракін

стверджує, що ототожнення механізму правового регулювання із системою правових засобів не дає можливості звернутися до процедурного характеру його процесу. Відповідно під механізмом правового регулювання слід розуміти нормативно-організований, послідовно здійснюваний комплексний процес, спрямований на результативне втілення правових норм у життя за допомогою адекватних правових засобів. Оскільки саме такий підхід дозволяє показати динамічний, системний та комплексний характер механізму правового регулювання, його логічну завершеність, підкреслити значимість правових засобів для досягнення мети механізму правового регулювання та зробити акцент на його чіткій внутрішній організації [3, с. 22]. На думку С. В. Ківалова та Л. Р. Білої механізм адміністративно-правового регулювання включає: адміністративно-правові норми; адміністративно-правові відносини: об'єкт, суб'єкт, зміст [4, с. 14–17]. Зазначений підхід неєдиний, Ю. С. Шемшученко та С. В. Бобровник вважають, що його складовими є: норми права; юридичні факти; правовідносини; акти реалізації прав та обов'язків суб'єктів суспільних відносин; правові санкції щодо порушників норм права [5, с. 40–41].

Ще більш ширшим до визначення елементів механізму правового регулювання є підхід О. М. Куракіна, серед яких: норми права; нормативні акти; юридичний факт; правовідносини; тлумачення норм права; реалізація норм права; правосвідомість суб'єктів правовідносин; правова культура суб'єктів правовідносин; правомірна поведінка суб'єктів правовідносин; протиправна поведінка та юридична відповідальність [6, с. 47]. Слід зазначити, що незважаючи на запропонований детальний перелік елементів механізму правового регулювання, ми не можемо погодитися із наведеною позицією, так як її можна суттєво спростити. Очевидно, що норми права мають юридичну силу лише у разі їх формального вираження у відповідному акті. Зважаючи на що вважаємо недоцільним виділяти нормативні акти як окремий елемент, оскільки вони є формою вираження сутності правових норм.

Крім того слід об'єднати такі елементи механізму правого регулювання як правова культура, правосвідомість і правомірна поведінка суб'єктів

правовідносин в один елемент – правова культура. Варто звернути увагу, що тлумачення та реалізація норм права здійснюється в межах правовідносин, а тому відсутня необхідність виділяти їх окремо як елемент механізму правового регулювання. Отже, механізм оцінювання ефективності правоохоронних органів як суб'єктів забезпечення фінансово-економічної безпеки України включає: норми права, формально виражені у законах і конкретизовані у підзаконних актах, у тому числі відомчих актах правоохоронних органів як суб'єктів забезпечення фінансово-економічної безпеки держави; юридичні факти; правовідносини (об'єкт, суб'єкт, зміст); правова культура суб'єктів правовідносин; протиправна поведінка та санкції за порушення норм права.

В першу чергу пропонуємо звернути увагу на норми, які регламентують оцінювання ефективності правоохоронних органів як суб'єктів забезпечення фінансово-економічної безпеки України, оскільки на законодавчому та підзаконному рівні відсутній перелік критеріїв такої оцінки, що ставить питання про необхідність визначення критеріїв, які мають братися до уваги при визначенні ефективності правоохоронного органу. Результати соціологічного дослідження демонструють, що серед відповідей на питання: «Зазначте, будь-ласка, за яким основним критерієм повинна здійснюватися оцінка роботи правоохоронних органів як суб'єктів забезпечення фінансово-економічної безпеки держави?» переважає акцент на показниках соціального характеру – довіра, безпека, користь для держави, профілактика (Таблиця 1) [7].

Таблиця 1. Важливі для оцінки діяльності критерії, наведені у відкритих відповідях респондентів

1.	Безпека громадян
2.	Безпека діяльності бізнесу
3.	Довіра суб'єктів господарювання
4.	Довіра суб'єктів фінансово-економічної діяльності до правоохоронних органів
5.	Економічний ефект
6.	Ефективність за відповідними показниками
7.	За рівнем зменшення або збільшення кількості розкриття злочинів
8.	Кількість попередженої та відшкодованої шкоди державі в грошовому еквіваленті
9.	Кількість розкритих фінансово-економічних злочинів або кількість судових рішень про притягнення до юридичної відповідальності за такі злочини
10.	Місце України в світових рейтингах

11.	Наповнення державного бюджету
12.	Результати винесених судами вироків
13.	Рівень злочинності
14.	Тенденція до зменшення правопорушень у сфері фінансово-економічної безпеки

Зважаючи на результати наукових, соціологічних досліджень, положення законодавства України, що регламентує оцінювання діяльності правоохоронних органів ми пропонуємо закріпити на законодавчому рівні наступні критерії оцінювання ефективності діяльності зазначених суб'єктів: 1) рівень довіри громадян до правоохоронних органів як суб'єктів забезпечення фінансово-економічної безпеки України; 2) латентність фінансово-економічних злочинів у державі; 3) професіоналізм співробітників правоохоронних органів України: дотримання ними вимог законодавства, скоєння правопорушень за які передбачена юридична відповідальність; 4) стан взаємодії правоохоронних органів як суб'єктів забезпечення фінансово-економічної безпеки України між собою, з органами влади, місцевого самоврядування, підприємствами, установами, організаціями, громадянами; 5) економічність діяльності правоохоронних органів як суб'єктів забезпечення фінансово-економічної безпеки України; 6) рівень корумпованості правоохоронних органів як суб'єктів забезпечення фінансово-економічної безпеки України.

Так, І. М. Паньонко ще у 2014 році зазначала, що одним із завдань правоохоронних органів для переходу їх діяльності на новий рівень є підвищення довіри громадян до таких органів [8]. Зростання довіри громадян до органів кримінального переслідування є передумовою для посилення їх повноважень та спонукає громадян пропонувати їм допомогу з виявлення та розслідування злочинів. І навпаки, низький рівень довіри громадян породжує безкарність та заважає суспільству співпрацювати, що негативно впливає на ефективність правоохоронних органів [9].

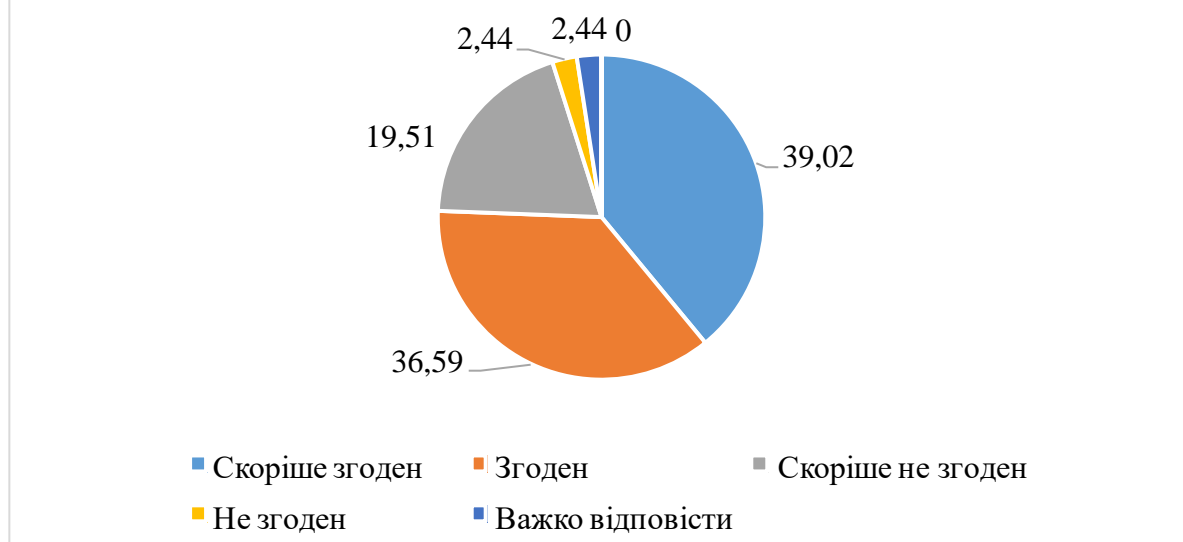
А. П. Тітаренко зазначає, що якщо ефективність профілактики є співвідношенням витрат на проведення превентивних заходів із отриманими результатами, то довіра громадян є фактором, який знижує матеріальні, технічні затрати в боротьбі зі злочинністю [10, с. 168]. Більше того результати

соціологічних досліджень свідчать, що підвищення рівня довіри громадян до кримінальної юстиції ключовий фактор зниження латентних злочинів, відсоток яких має бути критерієм оцінювання ефективності правоохоронних органів як суб'єктів забезпечення фінансово-економічної безпеки України.

Крім офіційного використання громадської думки як інструменту оцінки діяльності правоохоронних органів також слід вжити заходів для підвищення довіри громадян, зокрема: 1) покращити взаємодію між органами кримінальної юстиції та громадськістю, підвищити обізнаність громадян шляхом надання регулярної та доступної інформації про діяльність органів кримінальної юстиції; 2) підвищити спроможність органів кримінальної юстиції щодо взаємодії з громадськістю; 3) налагодити використання технологій для забезпечення громадянам електронного доступу до інформації, зменшити корупційну складову в органах кримінальної юстиції шляхом підвищення прозорості їх діяльності; 4) покращити координацію та взаємодію між органами кримінальної юстиції для обмеження взаємних звинувачень у некомпетентності та неефективності діяльності; 5) посилити внутрішній контроль для зниження неправомірних дій та порушень з боку працівників кримінальної юстиції та зробити доступними для громадян висновки про вжиті заходи [9].

Доцільність існування довіри громадян як критерію оцінювання діяльності правоохоронних органів, які є суб'єктами забезпечення фінансово-економічної безпеки України підтверджується і результатами соціологічного дослідження 2019 року. Так, на запитання: «Чи згодні ви з тим, що для оцінки роботи правоохоронних органів як суб'єктів забезпечення фінансово-економічної безпеки держави мають використовуватися результати опитування населення щодо оцінки діяльності органу?» 39,02% респондентів обрали позицію «скоріше згодні», а 36,59% – «згодні» (Діаграма 1).

ДІАГРАМА 1. ОЦІНКА ДОЦІЛЬНОСТІ ВИКОРИСТАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ ОПИТУВАННЯ НАСЕЛЕННЯ

Чимало науковців робить висновок, що на сьогодні помилковим є твердження за яким на рівень довіри громадян впливає можливість органів поліції ефективно контролювати стан злочинності, а тому основою для формування громадської довіри до правоохоронних структур є справедливість і законність їх діяльності. При цьому доктринальні джерела радянської доби свідчать, що законність це вимоги не лише суворого, неухильного дотримання, виконання норм позитивного права, але й ефективної роботи правоохоронних органів [11]. Усвідомлення громадянами того, що правоохоронний орган діє на підставах, в межах закону, не порушує законні права, свободи та інтереси осіб сприяє формуванню позитивної публічної оцінки їх діяльності [12]. Зокрема, помітною є закономірність за якою чим професійніше поліція виконує свої завдання та функції тим вище рівень громадської довіри до неї [13, с. 231–232].

Вказане підтверджує доцільність виділення як критеріїв оцінювання ефективності законності та професіоналізму співробітників правоохоронних органів як суб'єктів забезпечення фінансово-економічної безпеки України. Аналіз правопорушень скоєних співробітниками правоохоронних органів свідчить про тенденцію до їх зростання, зокрема мова йде про затримання осіб без дозволу слідчого судді (2015 рік – 11699, 2016 рік – 9565, 2017 рік – 12549) або ж незаконне утримання осіб під вартою співробітниками органів поліції

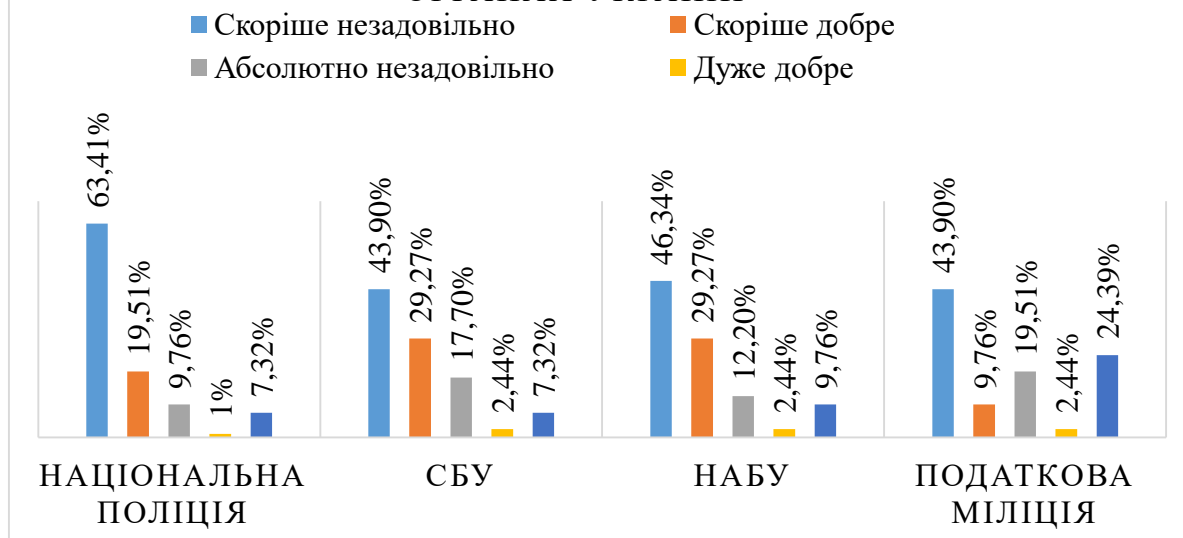

(2014 рік – 37, 2015 рік – 42, 2016 рік – 63, 2017 рік – 64) [14]. Не можна не звернути увагу, що у 2016 році кількість скарг юридичних осіб на рішення, дії, бездіяльність співробітників СБУ була однією з найвищих порівняно з іншими правоохоронними органами [15, с. 156]. Не останнє місце серед правопорушень, що вчиняють співробітники правоохоронних органів належить корупційним правопорушенням та правопорушенням, пов'язаним з корупцією. Зважаючи на що доцільно говорити про такий критерій оцінювання ефективності правоохоронних органів як суб'єктів забезпечення фінансово-економічної безпеки України як корумпованість.

Слід погодитись з науковцями, які підходять до розуміння поняття «корупція в правоохоронних органах» комплексно, роблячи при цьому висновок, що не всі співробітники правоохоронних органів є корумпованими. Значна їх кількість не залучена до корупційної діяльності, але такі особи можуть знати про факти корупції в межах правоохоронної структури, але не повідомляти іншим особам чи органам про них [16, с. 448]. Це свідчить, що стан корупції в правоохоронних органах виходить за межі офіційної статистики, так як скоєння корупційних правопорушень та правопорушень, пов'язаних з корупцією, не дозволяє відобразити реальну картину, зважаючи на неможливість кількісно визначити співробітників правоохоронних органів, які є пасивними суб'єктами корупційних схем.

Крім того на сьогодні стан боротьби з корупцією серед працівників Національної поліції України, СБУ, НАБУ, податкової міліції громадяни оцінюють досить критично (Діаграма 2). При цьому очевидно, що кожен четвертий з опитаних експертів не зміг сформулювати оцінку щодо боротьби з корупцією в підрозділах податкової міліції ДФС України, що свідчить про не надто активну роботу цієї структури не лише в боротьбі з корупцією, але й у напрямку інформування громадськості.

ДІАГРАМА 2. СПІВВІДНОШЕННЯ ОЦІНОК
БОРОТЬБИ З КОРУПЦІЄЮ У ПРАВООХОРОННИХ
ОРГАНАХ УКРАЇНИ

Такий незадовільний стан боротьби з корупцією в правоохоронних органах знижує довіру громадян до зазначених структур, тоді як взаємодія між ними є дієвим інструментом мінімізації такого негативного явища, який може виявити слабкі сторони діяльності правоохоронних органів, підвищити її прозорість і покращити національне антикорупційне законодавство [17, с. 83].

Таким чином, запропоновані нами критерії оцінювання ефективності правоохоронних органів як суб'єктів забезпечення фінансово-економічної безпеки України є взаємопов'язаними та взаємообумовленими, що підтверджує обґрунтованість визначення на законодавчому рівні саме зазначеного переліку критеріїв. При цьому вважаємо за доцільне перед їх закріпленням провести громадське обговорення і опитування серед співробітників правоохоронних органів як суб'єктів забезпечення фінансово-економічної безпеки України з метою ознайомлення із новими критеріями оцінювання їх діяльності, надання можливості висловити зауваження, пропозиції, а також їх доопрацювання. Лише за таких умов можна врахувати думку співробітників правоохоронних органів України, виявити існуючі ризики оцінювання виконання ними завдань і функцій за певними критеріями, уникнути конфліктних ситуацій.

Так як суттєвою проблемою законодавства України, яка обумовлює низку юридичних колізій є велика кількість нормативних актів, вважаємо недоцільним

приймати окремий законодавчий акт з оцінювання ефективності правоохоронних органів як суб'єктів забезпечення фінансово-економічної безпеки України. Але так як пропонується утворити єдиний правоохоронний орган (Фінансова поліція чи Національне бюро фінансової безпеки) вважаємо обґрунтованим закріпити перелік критеріїв оцінювання в спеціальному нормативному акті, що визначатиме засади його створення та діяльності.

Говорячи про удосконалення механізму правового регулювання оцінювання ефективності діяльності правоохоронних органів як суб'єктів забезпечення фінансово-економічної безпеки України вважаємо необхідним також внести зміни до вже діючих актів. Так, в Законі України «Про Національну поліцію» замість положення «рівень довіри громадян до органів поліції є основним критерієм оцінювання її діяльності» закріпити – «рівень довіри громадян враховується при оцінюванні діяльності органів поліції», оскільки як було зазначено рівень довіри громадян до правоохоронних структур без аналізу інших показників їх діяльності не є практично значущим. Крім законодавчих актів законодавцю особливу увагу варто звернути на порядок проведення атестації співробітників підрозділів податкової міліції ДФС України, оскільки на сьогодні він регламентується підзаконним актом 1998 року. При цьому як зауважують Н. А. Дубина та О. В. Тарута норми права не можуть здійснювати ефективний вплив залишаючись в незмінному вигляді тривалий час. З цього випливає, що їх необхідно постійно удосконалювати відповідно до сучасного стану суспільних відносин шляхом внесенням змін у діючі нормативні акти або скасування застарілих та прийняття нових [18. с. 25].

Переходячи до змісту правовідносин, які виникають, змінюються та припиняються з приводу оцінювання ефективності правоохоронних органів як суб'єктів забезпечення фінансово-економічної безпеки України вважаємо за доцільне створити службу, за прикладом Північної Ірландії та Великої Британії (за винятком Шотландії), яка має бути обов'язково наділена повноваженнями щодо участі у розробці переліку питань для соціологічного дослідження, яке проводиться з метою визначення рівня довіри громадян до правоохоронних

органів, визначення вибірки необхідної для максимального охоплення думки громадян різного віку та професії. Разом з тим в умовах реформування органів влади в Україні, високим рівнем корупції та бюрократії постає логічне питання щодо статусу нового суб'єкта, зокрема чи це має бути незалежна служба чи підрозділ вже існуючих органів влади, хто буде здійснювати керівництво ним, яким чином буде контролюватися та фінансуватися його діяльність тощо.

Так, А. Г. Нікуліна, досліджуючи оцінювання діяльності органів Національної поліції України, пропонувала створити комісію, до якої б увійшли представники адвокатури, поліції, колишні співробітники правоохоронних органів та експерти. Зазначену пропозицію науковець обґрунтувала тим, що досвід атестаційних комісій і поліцейських комісій вже продемонстрував, що це дієвий механізм, через який громадськість реально може впливати на прийняття управлінських рішень [19, с. 177]. Хоча із цим складно погодитись, так як відповідно до Звіту про діяльність поліцейських комісій за 2018 рік недостатня кількість представників громадськості якраз одна із актуальних проблем зазначених структур [20]. Крім того А. Г. Нікуліна не звертає уваги на засади функціонування спеціальної комісії, а тому її пропозиція потребує уточнення.

Зважаючи на положення Проекту Закону України «Про Національне бюро фінансової безпеки України» від 19 березня 2018 року [21] вважаємо, що їх слід врахувати при визначенні складу спеціальної служби для оцінювання його ефективності. Так як передбачається підзвітність бюро парламенту та главі держави, представники до складу служби мають бути делеговані Верховною Радою України та Президентом України. У формуванні складу комісії мають брати участь Директор Національного бюро фінансової безпеки України та керівники його територіальних органів, при цьому обов'язком останніх має бути і відбір та делегування представників громадськості до складу нової служби. А за конкурсом має забезпечуватися відбір експертів, соціологів, без кваліфікації яких неможливо буде визначити економічний ефект від діяльності бюро і рівень громадської довіри до зазначеної правоохоронної структури.

Саме ж соціологічне дослідження метою якого є встановлення рівня

громадської довіри до правоохоронних органів має включати опитування пересічних громадян і осіб, які взаємодіяли з правоохоронними органами за останній час. Так як вузький фокус лише на пересічних громадянах не дозволить повноцінно з'ясувати проблеми діяльності правоохоронних органів, оперативно відреагувати, усунути їх. Тому створена служба має систематично збирати, обробляти, перевіряти інформацію для оцінювання ефективності бюро. При цьому атестація співробітників бюро є компетенцією не служби, а атестаційної комісії. І метою такої атестації має бути не вирішення питання про призначення на вищу, нижчу посади чи звільнення, а оцінка професійного рівня співробітника, мотивації до виконання своїх обов'язків. В аспекті проведення атестації співробітників слід змінити і методику її проведення: усунути суб'єктивний критерій при заповненні атестаційного листа на співробітника, передбачити його залучення до оцінювання результатів своєї діяльності.

Висновки та пропозиції. Для удосконалення механізму оцінювання ефективності правоохоронних органів як суб'єктів забезпечення фінансово-економічної безпеки України необхідно: 1) закріпити на законодавчому рівні критерії оцінювання ефективності правоохоронних органів як суб'єктів забезпечення фінансово-економічної безпеки України та внести зміни до чинних законів та підзаконних актів, які мають відношення до оцінювання ефективності зазначених суб'єктів; 2) з метою здійснення постійної оцінки ефективності правоохоронних органів як суб'єктів забезпечення фінансово-економічної безпеки України створити службу, за прикладом Північної Ірландії та Великої Британії і закріпити порядок формування її складу; 3) змінити мету та фокус визначення рівня довіри громадян до правоохоронних органів як суб'єктів забезпечення фінансово-економічної безпеки України, атестації їх співробітників тощо.

Список використаної літератури:

1. Административное право России: учеб.; ред. В.Я. Кикоть, П.И. Кононов, И.Ш. Киясханов. 5-е изд., перераб. и доп. Москва: ЮНИТИДАНА. 2012. 759 с.

2. Кривицький Ю.В. Механізм правового регулювання в сучасній теорії права. *Часопис Київського університету права*. 2009. № 4. С. 74–79.
3. Куракін О.М. Поняття механізму правового регулювання в семантичному розрізі. *Науковий вісник Херсонського державного університету*. 2015. № 1. С. 20–22.
4. Ківалов С.В., Біла Л.Р. Адміністративне право України: навч.-метод. посіб. 2-ге вид., переробл. і доп. Одеса: Юрид. л-ра. 2002. 312 с.
5. Юридична енциклопедія: В 6 т. відп. ред.: Ю.С. Шемшученко. Київ: Українська енциклопедія. 2003. Т 5: П–С. 736 с.
6. Куракін О.М. Структура механізму правового регулювання. *Науковий вісник Ужгородського національного університету*. 2015. Вип. 35. Ч. 2. Т. 1. С. 46–49.
7. Звіт про результати соціологічного дослідження «Оцінювання діяльності правоохоронних органів України як суб'єктів забезпечення фінансово-економічної безпеки держави». Суми. 2019. 30 с.
8. Паньонко І.М. Причини та заходи щодо реформування правоохоронних органів. 2014. URL: <http://ena.lp.edu.ua:8080/bitstream/ntb/26490/1/35-195-20.pdf>.
9. Public trust in the criminal justice system – an instrument for penal police assessment – Policy Brief. No. 29. May 2011. URL: <https://www.esiweb.org>.
10. Титаренко А.П. Общественное доверие к полиции как фактор, способствующий индивидуальной профилактической работе с гражданами. *Вестник Томского государственного университета*. 2015. № 393. С. 167–170.
11. Tyler, T.R. Public trust and confidence in legal authorities: What do majority and minority group members want from the law and legal institutions? *Behavioral Sciences and the Law*. 2001. DOI: 10.1002/bsl.438.
12. Ожегов С.И., Шведова Н.Ю. Словарь русского языка. 23-е изд. Москва: Рус. яз. 1991. 916 с.
13. Olutola A.A., Paul O. Bello Dr. An exploration of the factors associated with public trust in the South African police service. *International Journal of economics and finance studies*. 2016. Vol. 8. No. 2. P. 219–236.
14. Стан дотримання конституційних прав громадян правоохоронними

- органами. 2018. URL: <https://antidot.info/analytics/stan-dotrymannya-konstytutsijn-yh-prav-hro-madyan-pravoohoronny-m-orhanamy/>.
15. Andriichenko N. The issues of the protection of human and citizens' economic rights and freedoms by the Security Service of Ukraine as a subject of the protection of state's financial system. *Human rights: theory and practice: collection of scientific papers*. London. 2017. P. 155–158.
16. Francis L. McCafferty, Sam Souryal, Margaret A. McCafferty The Corruption Process of a Law Enforcement Officer: A Paradigm of Occupational Stress and Deviancy. *J Am Acad Psychiatry Law*. 1998. Vol. 26. No. 3. P. 433–458.
17. Kulish A.M., Rieznik O.M., Andriichenko N.S. Political corruption in Ukraine: monography. Germany. 2018. 96 p.
18. Дубина Н.А., Тарута О.В. Проблеми ефективності законодавства України. *Право і безпека*. 2015. № 2 (57). С. 23–27.
19. Нікуліна А.Г. Адміністративно-правовий статус органів досудового розслідування Національної поліції України: дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.07. Суми: СумДУ. 2017. 241 с.
20. Поліцейські комісії в Україні: Звіт за результатами дослідження. 2018. URL: <https://www.slideshare.net/CentrePravo/ss-102717344>.
21. Проект Закону України «Про Національне бюро фінансової безпеки України» від 19.03.2018 р. URL: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=63676.

Andriichenko N. S. The mechanism of law enforcement agencies as subjects providing financial and economic security of Ukraine effectiveness evaluation

The article is devoted to the study of the mechanism of law enforcement agencies as subjects providing financial and economic security of Ukraine effectiveness evaluation. The essence of the category "mechanism", as well as the concepts of "mechanism of legal regulation" and "mechanism of administrative-legal regulation" are revealed. The existing approaches in the scientific doctrine to the understanding of the structure of the mechanism of administrative-legal regulation are

considered. It is concluded that the mechanism of law enforcement agencies as subjects providing financial and economic security of Ukraine effectiveness evaluation includes the norms of law, legal facts, legal relations, legal culture of subjects of legal relations, unlawful conduct and sanctions for violation of the law. It is established that at present there are no rules of law that would fix the criteria for evaluating the activity of these law enforcement agencies. Therefore, the necessity to determine on a legislative level the criteria for evaluation the law enforcement agencies as subjects providing financial and economic security of Ukraine effectiveness is substantiated. Among these criteria the level of citizens trust, the latency of financial and economic crimes, professionalism of law enforcement agencies employees, the state of interaction with other law enforcement agencies, authorities, local self-government, enterprises, institutions, organizations, citizens, economic activity, level of corruption are highlighted. In addition to the creation of new norms, it is proposed to improve the provisions of the Law of Ukraine "On National Police" regarding the evaluation of the police activities, as well as the procedure for conducting attestation of the tax police employees. In order to improve legal relations regarding the evaluation of law enforcement bodies as subjects providing financial and economic security of Ukraine effectiveness, the necessity of creating a special service, based on the example of Northern Ireland and the United Kingdom (with the exception of Scotland), has been proved, and the principles of its formation have been formulated.

Key words: effectiveness, law-enforcement agencies, administrative-legal regulation, mechanism, criteria of evaluation, subjects of evaluation.

Андрійченко Н.С. Механізм оцінювання ефективності правоохоронних органів як суб'єктів забезпечення фінансово-економічної безпеки України / Н. С. Андрійченко // Держава та регіони. Серія «Право». – 2019. – № 3. – С. 139–146.